

การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

A Foreign Language Curriculum Development for Enhancing Mathayomsuksa 2 Students' Self - Esteem

เฉลิมพล สวัสดิ์พงษ์*

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ***

ดร.มนัส บุญประกอบ****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน มีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตรโดยการนำข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จำนวน 44 คน จากกลุ่มประชากร ซึ่งได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร ขั้นตอนที่ 4 การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

ผลการทดลองพบว่า

- 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
- 2) การเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนในภาพรวม มีเพียงด้านภาพลักษณ์ที่มีคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
- 3) ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเองหลังเรียนของกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงแตกต่างกับกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองปานกลางและกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
- 4) ผู้เรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มในการเรียนรู้กลุ่มย่อยก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

*นิสิตปริญญาเอก สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

**รองศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

***ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

****อาจารย์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

This study was the Research and development. The purpose of this study was to develop the foreign language curriculum for enhancing Mathayomsuksa 2 students' self - esteem and studied about students' English achievement. The stages of research methodology were as follows : Step one : surveying the basic data. Step two : curriculum construction : the data from step one were utilized for constructing the draft curriculum. Step three : curriculum implementation : the curriculum was implemented with 44 Mathayomsuksa 2 students, academic year 2008, Prakanongpittayalai School, Bangkok, which was the sample of the study. Step four : curriculum evaluation and improvement.

The findings were :

1. the English achievement in the posttest was significantly higher than that in the pretest.
- 2) the students' self - esteem about self - image in the posttest was significantly higher than that in the pretest.
- 3) the result of analysis of variance of the high self - esteem group in the posttest was significantly different from those of the medium and the low group.
- 4) the behaviors in group process in the posttest was significantly higher than in the pretest.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกในปัจจุบัน เป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนและการสื่อสารข้อมูลเป็นไปอย่างรวดเร็ว จนการถ่ายโอนวัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งมีความรวดเร็วมากขึ้น จนก่อให้เกิดปัญหาสังคมในอีกวัฒนธรรมหนึ่งอีกมากมาย ในสภาพสังคมไทยเช่นกัน อิทธิพลของความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ก่อให้เกิดปัญหาสังคมอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะปัญหาเด็กและเยาวชน ไม่ว่าปัญหาด้านยาเสพติด การประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย การล่อลวง การลักขโมย ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม และปัญหาที่เยาวชนเข้าขายบริการทางเพศด้วยความสมัครใจในขณะที่ยังอายุน้อยลงมีมากขึ้น (สมพงษ์ จิตระดับ. 2547 : 6) เมื่อศึกษาถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของเด็กและเยาวชนพบว่า ไม่ตั้งใจเรียน ไม่ชอบเรียนหนังสือ ไม่สามารถปรับตัวเองให้เหมาะสมกับบุคคลอื่น ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง อ่อนแอทางด้านจิตใจ ขาดความยับยั้งชั่งใจ ต้องสร้างการยอมรับจากเพื่อน ต้องพึ่งพาเพื่อนตลอดเวลา ไม่อดทนต่อความทุกข์ยาก ทำงานหนักไม่เป็น อ่อนแอ ขี้เกียจ ขอบสลาย (สมพงษ์ จิตระดับ. 2547 : 7;

วรรณวิมล ภิญโญคุสิทธิ์.2547 : 1 - 2 อ้างอิงจากคณะกรรมการการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ.2541 : 89)

เมื่อศึกษาถึงผลการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ควรได้รับการปรับปรุง และปัญหาสำคัญประการหนึ่ง คือ ตัวผู้เรียนที่ขาดความมั่นใจ ไม่กล้าแสดงออกในการสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ เนื่องจากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนน้อยมาก รวมทั้งเป็นผู้รับความรู้และหลักเกณฑ์ทางภาษามากกว่าได้รับการฝึกให้ใช้ภาษาในสถานการณ์ต่างๆ ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง (รัตนารณไพรีทอง. 2544 : 3 ; วีรณัฐ ปิณฑวนิช.2547 : 14 ; พรณานิคมปยยอม. 2547 : 24)

จากปัญหาที่เด็กและเยาวชนขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ อาจเกิดจากปัญหาหลายประการเช่น การขาดแรงจูงใจในการเรียน มีเจตคติไม่ดีต่อการเรียน ไม่รู้จักวางแผนการเรียน ไม่รู้จักเป้าหมายชีวิต ขาดทักษะทาง

สังคมในการอยู่ร่วมกับคนอื่น และสาเหตุหนึ่งที่มีความสำคัญมาก คือ การขาดการเห็นคุณค่าในตนเองหรือการมองไม่เห็นคุณค่าในตนเอง ไม่เคารพตนเองและคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถ (ธีระ ชัยยุทธยรรยง. 2544: 19) ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัญหาสังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นั่นคือกลุ่มคนที่เป็นอาชญากร ผู้ติดยาเสพติด ผู้ที่ทำร้ายตนเอง ผู้มีความล้มเหลวในชีวิต หรือมีปัญหาในการปรับตัว มีเจตคติต่อตนเองว่าเป็นคนไร้ค่า ไม่มีบุคคลใดเห็นคุณค่าและความสำคัญของตนเอง (รัศมี โพนเมืองหล้า. 2542 : 3; อ้างอิงจาก มาศสวรรค์ พัฒนานุพงษ์. 2531 ; Canfield and Siccone. 1993 : 109) ส่วนผู้เรียนที่ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนนั้น อาจไม่ใช่เนื่องจากสติปัญญาต่ำหรือร่างกายพิการ แต่เนื่องจากผู้เรียนรับรู้ตนเองว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีความสามารถ (พรรณี ข.เจนจิต. 2538: 591)

การเห็นคุณค่าในตนเองสูง จะทำให้ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสม มีความกระตือรือร้นในการกระทำสิ่งต่างๆ กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น สามารถยอมรับต่อความล้มเหลวของตนเองได้ ไม่หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ดีและดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและผู้ที่มิผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มักมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงไปด้วย (สมพิศ ไชยกิจ. 2536 : 67 - 71 ; Rubin, Dorle and Sandige. 1977 : 507)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ได้ให้ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้งเฉพาะในกลุ่มสาระและลักษณะอันพึงประสงค์โดยทั่วไป ซึ่งได้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่มีกิจกรรมสร้างเสริมความรู้สึกรักและเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นกิจกรรมที่เสนอแนะไว้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม (กรมวิชาการ. 2544 : 6 ; กรมวิชาการ. 2545 : 4)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองดังกล่าว และจากการศึกษาเอกสารงานวิจัย พบว่า ยังไม่มีหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ที่มุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปพร้อมกับการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวขึ้นมาเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านวิชาการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปพร้อมกัน เนื่องจากหลักสูตรที่ดีต้องไม่แยกการพัฒนาสมรรถภาพด้านเจตคติและสมรรถภาพด้านสติปัญญา ออกจากกัน (Clark. 1997: 395 ; citing Clark and Kaplan. 1981) ดังนั้นจึงต้องสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนไปพร้อมกับการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ศึกษาและใช้แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญญา ซึ่งมีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตร มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีขั้นตอนสำคัญ (Fadness.2003 : online ; Foster. 2000 : online) ดังนี้

1. กำหนดโจทย์ ปัญหา
2. นักเรียนแสวงหาคำตอบและเสนอคำตอบของตนเอง
3. ครูกระตุ้นให้นักเรียนพิจารณาคำตอบของตนเอง โดยอาจให้คำถามเพิ่มเติมหรือการให้กำลังใจ
4. เมื่อทุกคนได้คำตอบที่ถูกต้อง ครูให้นักเรียนร่วมอภิปรายยุทธวิธีการหาคำตอบของแต่ละคน
5. ครูและนักเรียนร่วมสรุปยุทธวิธีที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือหาคำตอบ
6. ประเมินผลตามสภาพจริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงประสิทธิผลของหลักสูตรด้านการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีขอบเขตการดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 12 ห้องเรียน นักเรียน 537 คน ซึ่งมีการจัดห้องเรียนแบบคละ

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัยปีการศึกษา 2550 ภาคเรียนที่ 2 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 44 คน ได้จากการสุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม

2. ระยะเวลาในการทดลอง ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 24 คาบ คาบละ 50 นาที เป็นเวลา 8 สัปดาห์

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ดำเนินการในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีขั้นตอนในการดำเนินงาน 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เป็นการศึกษจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และสภาพการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 การเห็นคุณค่าในตนเองในประเด็นเกี่ยวกับด้านตนเอง ด้านครอบครัว ด้านสถาบันการศึกษา ด้านสังคมหรือกลุ่มเพื่อน แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน เพื่อนำ

ข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร นำข้อมูลพื้นฐานจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยกำหนดหลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล แล้วนำร่างหลักสูตรดังกล่าวไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตรดังกล่าวตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้หลักสูตรสำหรับนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร เป็นการนำหลักสูตรในขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองกับกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการประเมินระดับการเห็นคุณค่าในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองวัดสองครั้ง (One Group Pretest-Posttest Design) โดยประชากรคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 44 คน ผลการทดลองใช้ทำให้ทราบประสิทธิภาพของหลักสูตรและนำผลที่ได้ไปปรับปรุงหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อนำหลักสูตรดังกล่าวไปใช้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายมากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร เป็นการติดตามผลหลังจากที่นักเรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรดังกล่าวเพื่อทราบถึงพัฒนาการของนักเรียนและความสัมพันธ์สอดคล้องของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งอาศัยการประเมินจากผู้เรียนและครูโดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นค่าสถิติในแต่ละขั้นตอน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้

โปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนจากแบบวัดรูปแบบการเรียนรู้ โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อเป็นข้อมูลในการหาแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน

2. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (dependent) เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิผลของหลักสูตรต่อความก้าวหน้าทางการเรียนของผู้เรียน

3. วิเคราะห์การเห็นคุณค่าในตนเอง โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (dependent) เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิผลของหลักสูตรต่อการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้เรียน

4. วิเคราะห์การเรียนรู้ในกลุ่มย่อย โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (dependent) เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิผลของหลักสูตร ที่ใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่ม ตามขั้นตอนของการสอนแบบชี้แนะปัญหา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทำให้ได้หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่มุ่งพัฒนาสมรรถภาพด้านสติปัญญาไปพร้อมสมรรถภาพด้านเจตคติ ซึ่งเป็นลักษณะของหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพและหลักสูตรควรเน้นความสำคัญของลักษณะที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ทั้งด้านความสนใจ ความต้องการ ความสามารถ (Clark, 1997: 395; citing Clark and Kaplan, 1981) และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (Piirto, 1994: 375-399 ; Piirto, 1994: 399 ; citing Van Tassel-Baska, 1992) นอกจากนี้ การเห็นคุณค่าในตนเองยังมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน นั่นคือ ผู้เรียนที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงไปด้วย (สมพิศ ไชยกิจ, 2536 : 67-71) และการเห็นคุณค่าในตนเองยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์อื่นๆ ของบุคคล เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกระตือรือร้นในการ

กระทำสิ่งต่างๆ กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความคิดสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและบุคคลอื่น (Rubin, Dorle and Sandridge, 1977: 507) ซึ่งปัจจัยพื้นฐานในการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง คือ การสร้างเจตคติเชิงบวก (Chapman, 1995: 14-15)

การกำหนดเนื้อหา ควรได้กำหนดหัวเรื่อง (Theme) ก่อน แล้วกำหนดหัวข้อ (Topic) ซึ่งเนื้อหานั้นต้องสนองความสนใจ ความสามารถที่หลากหลายของผู้เรียน มีลักษณะสหวิทยาการ สามารถบูรณาการกับขอบข่ายกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ (Clark, 1997: 315 ; citing Kaplan, 1986: 185) กิจกรรมการเรียนการสอน หลักสูตรที่ดีควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มีทั้งกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้เป็นรายบุคคลและกิจกรรมที่ฝึกฝนการทำงานกลุ่ม (Clark, 1997: 319-321 ; citing Renzulli, 1977) เนื่องจากการทำงานกลุ่มส่งเสริมให้มีการสะท้อน อภิปราย เกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่น ผู้เรียนจะมีความเจริญงอกงามทั้งในด้านความรู้และทักษะต่างๆ เพิ่มความมั่นใจในตนเอง มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองดีขึ้น เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เป็นการสร้างเสริมความก้าวหน้าทางด้านอารมณ์และสังคมของผู้เรียน เช่น การพัฒนาเจตคติ ความสนใจ ความสามารถและการดำรงชีวิตในสังคม (คมเพชร ฉัตรศุภกุล, 2546 : 20-24 ; Clark, 1997: 331-335) นอกจากนี้การกระตุ้นปัญหาของผู้เรียน เป็นวิธีการช่วยให้ผู้เรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพราะการที่ผู้เรียนมีความรู้สึกดี เนื่องจากผู้เรียนสามารถแสดงปัญหาได้ดี ช่วยให้ผู้เรียนมีภาพที่ดีต่อตนเอง และช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้น (ไพร์และแฟร์รี, 2528?: 8-255) เมื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบชี้แนะปัญหา (Fadness, 2003 : online ; Foster, 2000 : online) มีความเหมาะสมในการนำมาใช้จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญคือ ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล เช่น การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เป็นต้น ค้นหายุทธวิธีการสอนต่างๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและให้โอกาสผู้เรียนแสวงหายุทธวิธีต่างๆ มาใช้ในการแก้ปัญหา ครูสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนและเป็นสื่อกลางให้ผู้เรียนได้

เข้าถึงสื่อและสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้การดำรงชีวิตในสังคม และให้โอกาสผู้เรียนได้สะท้อน อภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของลอว์เรนซ์ (Lawrence. 2000 : 66-95) ที่เสนอไว้ 3 ช่วงคือ 1) การพัฒนาตนเองเฉพาะบุคคล ให้ผู้เรียนเรียนรู้ตนเอง จากข้อมูลพื้นฐาน ที่ได้จากแบบวัดหรือแบบสอบถาม ยอมรับตนเอง แสดงความต้องการของตนเองด้วยท่าทีสุภาพ 2) เน้นให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลง โดยอาศัยทักษะต่างๆ ที่เรียนรู้มา เพื่อเผชิญกับสภาพปัญหาต่างๆ โดยสามารถป้องกันตนเองจากความเครียดได้ 3) สร้างความเข้มแข็งและคุณค่าให้ตนเอง โดยอภิปรายให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงบวก และรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง

การประเมินผล หลักสูตรต้องมีการประเมินผลตามสภาพจริง (Piirto. 1994 : 399 ; citing Van Tassel-Baska. 1992) ซึ่งต้องประเมินโดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ด้วยวิธีการที่มีความหลากหลาย เช่น แบบทดสอบ การสังเกต การบันทึก การรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่นักเรียนลงมือปฏิบัติ ทักษะการทำงาน ความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบความก้าวหน้าของตนเองและปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้นด้วย (สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ์. 2544 ; อ้างอิงจาก Wiggin. 1989) และการประเมินตามสภาพจริง ยังเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญหา ซึ่งผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรด้วย (Fadness.2003 : online ; Foster. 2000 : online)

2. แม้ว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ดำเนินการพัฒนาอย่างถูกต้องตามขั้นตอนและมีระบบรวมทั้งได้รับการประเมินและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว แต่หลักสูตรที่พัฒนาดังกล่าวเป็นหลักสูตรที่ผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญคาดคิดว่าเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมและมีความสอดคล้องกันขององค์ประกอบหลักสูตร โดยอาศัยข้อมูลจากเอกสาร

งานวิจัยและประสบการณ์การสอนที่มีอยู่เท่านั้นจึงจำเป็นต้องนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริง เพื่อเป็นการประเมินผลการใช้หลักสูตรว่า การดำเนินการจัดการเรียนรู้บรรลุตามหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่ นอกจากนี้ ยังทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรอีกด้วย โดยก่อนนำไปใช้จริง ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน เวลา 4 คาบไปศึกษานำร่อง กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง จำนวน 1 ห้องเรียน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ยังบกพร่อง แล้วนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ผลการทดลองใช้หลักสูตร มีดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผู้วิจัยได้วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลทำให้ทราบรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตอบสนองความต้องการและลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน (Piirto. 1994 : 375-399) และได้ใช้การจัดการเรียนการสอนเพื่อชี้แนะปัญหาที่มีหลักการสำคัญคือ ประเมินความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียน กำหนดลักษณะผู้เรียน สร้างหลักสูตรและการสอนที่กระตุ้นการคิดและการแก้ไขปัญหาของผู้เรียน (Mean ; Chelemer & Knapp. 1991 : 84-92) นอกจากนี้ การให้ผู้เรียนได้หาแนวทางในการเรียนรู้เป็นรายบุคคลและการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย ที่ผู้เรียนได้มีการสะท้อน อภิปราย เกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองและบุคคลอื่นๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่อย่างสมเหตุสมผล จะทำให้ความรู้เก่าและความรู้ใหม่เกิดความกระจ่างชัดยิ่งขึ้น (Mean ; Chelemer & Knapp. 1991 : 84-92 ; Fadness. 2003 : online ; Foster. 2000 : online) ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2545: 12-19) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการทดลองใช้แนวคิดและวิธีการต่างๆ ในการเรียนรู้อาจทดสอบความรู้ที่ได้รับและการสรุปความรู้ช่วยเพิ่มพูนความรู้ในตนเองทั้งในด้านความรู้ เจตคติ และทักษะอันเป็นเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.2 ผลการเปรียบเทียบการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า การที่ผู้เรียนมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน เฉพาะด้านภาพลักษณ์เท่านั้นที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจมีผลจากการที่ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนบันทึกพฤติกรรมที่น่าภาคภูมิใจของตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้องในสัปดาห์ที่ 2, 4, 6, 8 โดยบันทึกทุกวันในสัปดาห์นั้นๆ ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดเชิงบวกต่อตนเองและบุคคลอื่น ซึ่งการสร้างเจตคติเชิงบวกเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง (Chapman. 1995 : 14-15) และการระลึกถึงตนเองเมื่อสามารถทำงานลุล่วงไปด้วยดี การสะสมบันทึกความสำเร็จในสิ่งที่เราทำได้ดี เป็นเวลาติดต่อกันหลายๆ สัปดาห์ เป็นการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองอีกทางหนึ่ง (Sasse. 1978 : 48)

ผลจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนความแตกต่าง ระหว่างค่าเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเอง หลังเรียนของกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงแตกต่างกับกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองปานกลางและกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าเฉลี่ยของการเห็นคุณค่าในตนเอง หลังเรียนของกลุ่มที่เห็นคุณค่าในตนเองปานกลางและกลุ่มที่เห็นคุณค่าในตนเองน้อยไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาหลักสูตรโดยให้ความสำคัญกับกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับปานกลางและน้อย อย่างไรก็ตาม การสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองให้กับผู้เรียนยังไม่มี ความแตกต่างในทุกๆ ด้าน อาจเนื่องมาจากองค์ประกอบอื่นๆ ทั้งองค์ประกอบภายใน เช่น สภาพจิตใจและภาวะอารมณ์ของผู้เรียน ลักษณะทางกายภาพของผู้เรียน และองค์ประกอบภายนอก เช่น ความสัมพันธ์กับบิดามารดา สภาพแวดล้อมทางครอบครัว และสถานศึกษา สภาพภาพทางสังคมและกลุ่มเพื่อน องค์ประกอบเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง (ปรารธนา ช้อนแก้ว. 2542 : 21-25 ; อ้างอิงจาก Coopersmith. 1981 : 118-119 ; นุชลดา ไรจนประภาพรณ. 2540 : 34-35 ; อ้างอิงจาก Coopersmith. 1981; จงกลณี ดุ้ยเจริญ. 2540 : 42 ; อ้างอิงจาก Good. 1973; สุพรรณิ จันทรีวิเศษ. 2539 : 18 ; อ้างอิงจาก Rosenberg. 1965 : 158) องค์ประกอบเหล่านี้เป็นสิ่งที่ยากสำหรับ

ผู้วิจัยในการเข้าถึงและควบคุม ซึ่งถ้าผู้วิจัยเข้าถึงปัญหาหรือขอความร่วมมือผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย อาจทำให้จำนวนผู้เรียนที่มีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น มีจำนวนมากขึ้น และคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองหลังเรียนกับก่อนเรียนด้านต่างๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญก็ได้

2.3 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม พบว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่ง ทักษิณา เครือหงส์ (2550 : 75) ได้สังเคราะห์รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ 6 แบบ คือแบบแข่งขัน แบบร่วมมือ แบบหลีกเลี่ยง แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา และแบบอิสระ ผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนมีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือมากที่สุด ($\bar{X} = 58.81$) รองลงมา คือแบบมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 55.81$) ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ นั้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้มากที่สุด โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สถิติปัญหาและความสามารถซึ่งกันและกัน ร่วมมือกับผู้สอนและกลุ่มเพื่อน ชอบทำงานร่วมกับคนอื่น มองชั้นเรียนเป็นสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ส่วนรูปแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนแบบนี้ต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชา ชอบเข้าชั้นเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้มากที่สุด ในชั้นเรียน และมีส่วนร่วมกับผู้อื่นต่อกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบชี้แนะปัญหาที่เน้นการทำงานกลุ่มจึงมีความสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้พฤติกรรมการทำงานกลุ่มบรรลุผลสำเร็จดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูผู้สอนทุกคนเกิดความตระหนักว่า การสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ครูควรทำควบคู่ไปกับการสอนสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในชั้นเรียนปกติ เนื่องจากการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์อื่นๆ ในตัวผู้เรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายในการสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยทำเป็นนโยบายพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นจุดมุ่งหมายข้อแรกของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การจะนำหลักสูตรไปใช้ให้ได้ผลดีนั้นควรศึกษาองค์ประกอบของหลักสูตรแต่ละส่วนเป็นอย่างดี เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของหลักสูตรรวมทั้งดำเนินการออกแบบการจัดกิจกรรม ตามขั้นตอนและวิธีการตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

2. หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้ ผู้วิจัยพัฒนาจากข้อมูลพื้นฐานที่สภาพผู้เรียนมีสภาพปัญหาด้านครอบครัว เศรษฐกิจ พฤติกรรมกรรมพึงประสงค์ และการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย โดยได้ทำการทดลองที่โรงเรียนพระโขนงพิทยาลั

กรุงเทพมหานคร ดังนั้นหากต้องนำหลักสูตรไปใช้อาจใช้ได้กับสภาพโรงเรียนเรียนที่มีข้อมูลพื้นฐานคล้ายคลึงกัน โดยศึกษาบริบทต่างๆ และให้เหมาะสมกับลักษณะและวัฒนธรรมของโรงเรียนนั้นๆ ด้วย

3. ผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการเรียนการสอนแบบชี้แนะปัญหาที่ชัดเจนเพื่อการนำหลักสูตรไปใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์อื่นๆ ของผู้เรียนที่นอกเหนือจากหลักสูตรที่ผู้วิจัยได้พัฒนา

2. ควรมีการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เพื่อสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ในด้านย่อยอื่นๆ เช่น ด้านครอบครัว ด้านการศึกษา ด้านสังคมหรือเพื่อน รวมทั้งหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองปานกลางและสูงต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2545). **คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- คมเพชร จัตรศุภกุล. (2546). **กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ธนัชการพิมพ์.
- จงกลณี ดุ้ยเจริญ. (2540). **สัมพันธภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดา การเห็นคุณค่าในตนเองกับการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้น**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาธาดรณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ทักษิณา เครือหงส์. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเนื้อหารายวิชาคณิตศาสตร์กับวิชาการคำนวณช่างอุตสาหกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มหาวิทยาลัย**. ปริญญานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีระ ชัยยุทธยรรยง. (2544. กุมภาพันธ์). **“การสร้างเสริมความรู้สึกรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง”**, **วารสารการศึกษา**, 24(5): 19-26.
- นุชลดา ไรจนประภาพรรณ. (2540). **ความสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพในครอบครัว กาอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา กับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นตอนต้น ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สาธาดรณสุขศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- ปรารธนา ช้อนแก้ว. (2542). **การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของเยาวชนชายในสถานพินิจ และคุ้มครองเด็ก และเยาวชน จังหวัดระยอง โดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นสื่อ**. ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พรนิภา ลิมปพยอม. (2547). **อึ้งคุณภาพการศึกษาไทยประเมินผลสัมฤทธิ์ด้านอายุ**. 16 มิถุนายน.เดลินิวส์. หน้า 24.
- พรวณีย์ ข. เจนจิต. (2538). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ดันอ้อแกรมมี.
- โพธิ์, อัลวิน เอช. และ แพร์รี่ เจย์ เอ. (2528?). **101 วิธีช่วยให้เด็กฉลาด : 101 Ways To Boost Your Child's Self-Esteem**. แปลโดย รักนิธนา. กรุงเทพฯ: เทพประทานพร.
- รัตนารณณ์ โพธิ์ทอง. (2544). **กิจกรรมคำภาษาอังกฤษเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ สำหรับ นักเรียนชั้นต้นปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี**. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัศมี โพนเมืองหล้า. (2543). **การศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กปัญญาเลิศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริงจากการจัดกิจกรรมสัมพันธ์**. ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาพิเศษ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณวิมล ภิญโญคุงสิทธิ์. (2547). **การศึกษาและพัฒนการใช้ชีวิตของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร**. ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีรบุช ปิณฑวนิช. (2547, มิถุนายน). **ทำไมครูภาษาอังกฤษสอบตก 70%**. กรุงเทพฯ: **สารปฏิรูป**, 7(74) : 14.
- สงัด อุทรนันท์. (2528). **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: เซนเตอร์พับลิเคชั่น.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2547). **เด็กไทยพันธุ์ใหม่เติบโตมาจากวัตถุนิยม เพศเสรี ยาเสพติด. ใน : เด็กไทยวัยกึก**. สถาบันวิถีทรรศน์. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมพิศ ไชยกิจ. (2536). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส**. ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ ภูวิภาดาธารอน. (2544). **การยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เดอะ โนว์เลตจ์ เซนเตอร์.
- สุพรวณีย์ จันทวิเศษ. (2539). **การวิเคราะห์องค์ประกอบความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. ปรียญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Canfield, Jack and Siccone, Frank. (1993). **101 Ways to Develop Students Self-esteem and Responsibility**. Volume 1. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Clark, Barbara. (1997). **Growing Up Gifted**. 5th ed. New Jersey: Prentice-Hall.
- Chapman, Elwood N. (1995). **How to Develop a Positive Attitude**. 7th ed. London: Kogan Page.
- Fadness, Judy. (2003). **Cognitively Guided Instruction**. (online), Available: <http://www.cesa9.k12.wi.us/Prog-Sew/Grants/Teach>. Retrieved April 9, 2004.
- Foster, Sherian E. (2000). **CGI from the Beginning: An Interview with Professor Elizabeth Fennema**. (online). Available: [http://www.wcer.wisc.edu/ccvi/zz-pubs/newsletter/fall 2000](http://www.wcer.wisc.edu/ccvi/zz-pubs/newsletter/fall%202000). Retrieved: May 19, 2004.
- Lawrence, Denis. (2000). **Building Self-esteem with Adult Learners**. London: Paul Chapman Publishing.

- Means, Barbara., Chelemer,Carol.,and Knapp,Michael S. (1991). **Teaching Advance Skills to At-Risk Students**. California: Jessey-Bass.
- Piirto, Jane. (1994). **Taleanted Children and Adults: Their Development and Education**. New York: Macmillan College Publishing.
- Rubin, R.A., Dorle, J. and Sandridge, S. (1977. March). **Self-esteem and School Performance**. *Psychology in School*. 14(3): 503-507.
- Sasse, C.R. (1978). **Person to Person**. Illinois: Bennep Publishing.

